

บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี จะซาปิ่นะห์ อิสมีน* , มุซกีกัด หีมพินิจ**

* นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

** ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี 2) เปรียบเทียบระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน 3) ประมวลผลแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมคู่สามัญในระบบจังหวัดปัตตานี จำนวน 370 คน และผู้ให้การสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของกลิกแมน (Glicman) และแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบข้อมูลระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) การประมวลผลแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี คือ ด้านการพัฒนาให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ควรให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศมากขึ้น ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีการอบรมภายในเครือข่ายให้มากขึ้น ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ควรให้ครูได้อบรมตามต้นสังกัดจัดหรือบุคคลภายนอกจัดอบรมทุกครั้ง ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรพัฒนาหลักสูตรร่วมกันทุกฝ่าย ระหว่างผู้บริหาร ครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน ด้านวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ควรส่งเสริมการวิจัยใช้ในการปฏิบัติจริง มีทีมงานโดยหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นที่ปรึกษา

คำสำคัญ: บทบาทการนิเทศภายใน,โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

Administrators Role of School Supervision in Islamic Private Schools, Pattani Province.
JEHSAPINAH ISMIN , Musakkid Himphinit***

* Student Master of Education in Educational Administration, Fatoni University

** Ed.D. Educational Administration, Fatoni University

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the role of internal supervision of educational institution administrators in islamic private schools. 2) Comparison of the level of internal supervision roles of islamic private school administrators in Pattani province classified by gender, educational level, experience, and school size. 3) Compute guidelines for the development of internal supervision roles of administrators of islamic private schools in Pattani Province. The samples were 370 teachers of islamic private schools in Pattani Province, and the main interviewees were 6 administrators. The research instruments included the questionnaire on the roles of internal supervision of school administrators based on the concept of Glicman and an interview form for developing the roles of internal supervision of school administrators. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean and standard deviation, and the data were analyzed using t-test and F-test statistics.

The results showed that 1) The role of internal supervision of islamic private school administrators in Pattani province were at a high level. 2) The results of the comparison of information on the level of internal supervision roles of educational institution administrators in islamic private schools in Pattani province classified by sex, age, educational level, experience and school size found that the overall no differences. 3) The result of processing the guidelines for the development of the role of internal supervision of the administrators of the islamic private schools in Pattani province, the development of direct assistance to teachers should allow teachers to gain more knowledge about supervision. The development of group working skills should allow more opportunities for teachers to have training within the network. Enhancing professional experience Teachers should be trained according to their agency or outsiders to organize training every time. Curriculum Development Emphasis on local school curriculum there are career enhancements in the course. Class action research should be promoted in practice. There is a team with the head of the group as a consultant.

Keywords: Roles of internal supervision, Islamic private schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไข พ.ศ.2545 มาตราที่ 6 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545:10) และมาตรฐานที่ 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานกำหนด สถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายใน คือ กระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในโรงเรียน ในการร่วมมือร่วมใจพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพส่งผลคุณภาพของผู้เรียน เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา โดยการสนับสนุนช่วยเหลือครู การให้คำปรึกษา ชี้แนะ การพัฒนาและการปรับปรุงแก้ไข กระตุ้นครูด้วยการเสริมขวัญและกำลังใจการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาครูด้วยความรู้ที่เป็นนามธรรมสูงขึ้น การมีส่วนร่วมและผลงานที่สะสมโดยการทำงานเชิงวิชาการทางวิชาชีพครู เพื่อประโยชน์ของนักเรียนทุกคน และเปลี่ยนแปลงเจตคติของโรงเรียนที่เห็นว่าห้องเรียนควรถูกแยกไปอิสระเหมือนเกาะ เป็นวิชาหรือสาระการเรียนรู้ต่างๆ เชื่อมโยงด้วยระบบงานการสอนในโรงเรียนสู่ห้องเรียนแต่ละห้อง ทำให้ห้องเรียนพัฒนาจากหลายแนวคิดมากกว่าหนึ่งแนวคิด(รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557)

การนิเทศภายในจะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการที่จะต้องมีบทบาทในการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อการจัดการศึกษานักเรียนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นเกิดจากความร่วมมือในการทำงานของครู บุคลากรทุกคนในโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างขวัญกำลังใจ ให้เกิดความมั่นใจ สัมพันธอันดี ให้คำปรึกษา คำเสนอแนะ รับฟังความคิดเห็น ส่งเสริมและสนับสนุนทุกด้าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา (ปนัดดา ศิริพัฒนกุล, 2558 : 11)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี เพื่อทราบระดับบทบาท ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีการนิเทศที่เป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนากิจการการเรียนการสอนของครูให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอันส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และยังเป็น การเพิ่มคุณภาพของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาใน จังหวัดปัตตานี
2. เปรียบเทียบระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน
3. ประมวลผลแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นกลุ่มผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมสามัญในระบบจังหวัดปัตตานี รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 370 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และขั้นตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถาม พร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์จากมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จังหวัดปัตตานี ส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี และเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ใช้สถิติ t-test และ F-test นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. ด้านการพัฒนาให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการพัฒนาให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($=3.88, S.D.=.758$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการให้คำปรึกษา แนะนำครูในการจัดการเรียนการสอนด้วยกัลยาณมิตร รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการให้การสนับสนุนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และผู้บริหารใช้หลักชูรอ(การประชุมหารือ) และเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการพัฒนาร่วมกัน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดหาหนังสือทางวิชาการ คู่มือครู วารสารและบริการอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือครูก้าวหน้าทางวิชาการ
2. ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($=4.06, S.D.=.524$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการสนับสนุนการทำงานเป็นทีมตามหลักยะมาอะฮ์ คือการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีการทำงานด้วยความสามัคคีกันอันส่งผลบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รองลงมาคือผู้บริหารสามารถจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกกลุ่มและลดข้อขัดแย้งภายในกลุ่มได้ และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงบทบาทการเป็นผู้นำของสมาชิกในกลุ่มสาระ พร้อมรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้สมาชิกทุกคนในองค์กรได้คิดใหม่ ได้ทำงานร่วมกันและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
3. ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($=4.08, S.D.=.524$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุน ให้ครูมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีโอกาสศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ หรือ มีวุฒิการศึกษาตรงกับสายเอกวิชา และผู้บริหารจัดอบรม

สัมมนา ประชุมปฏิบัติการ เพื่อให้ครูได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่อยู่เสมอ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถและมีความคิดสร้างสรรค์การสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี ด้านการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($=4.08, S.D=.507$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารได้รับความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองชุมชนในการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับนักเรียนผู้ปกครองชุมชนหน่วยงานทุกฝ่ายได้รับทราบด้วยวิธีการที่หลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำวิชาการ นำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนการสอนให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง

5. ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($=3.86, S.D=.744$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ผู้บริหารให้คำแนะนำและมีส่วนร่วมในการวิจัยในชั้นเรียน และผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการให้รางวัล สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูที่ทำวิจัยอย่างดียิ่ง

อภิปรายผล

การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี สามารถนำผลการศึกษามาอภิปราย ได้ดังนี้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของช่อลัดดา สิมมา (2561) ศึกษาบทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาตามที่เสนอของครูผู้สอนผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันตดา ศิริพัฒนกุล (2558) การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรีและตราดได้สรุปผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาในจังหวัดระยองจันทบุรีและตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับ วิราวรรณ รัตนภักดี (2561) ทำการวิจัยเรื่องบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรีเขต 2 พบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรีเขต 2 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้งานวิจัยของอภิสร่า กังสังข์ (2561) การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนอำเภอสะเดาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาผลการวิจัย พบว่า ที่เสนอของครูเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษานอกระบบในอำเภอสะบ้าย้อยจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละออง รัศนา (2557) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 ผลจากการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก นางบุษิตา จันทร์สิงค์โท บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 บทบาทการนิเทศภายในของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ได้นำความรู้จากการอบรมการนิเทศภายในมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีบทบาทในการให้คำปรึกษา ชี้แนะ สนับสนุน ช่วยเหลือครู และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของครู

ผลการเปรียบเทียบข้อมูลบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของหะมะฮฺดี มามะ (2556) ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลาตามทัศนะของครูวิชาการโรงเรียนครูสอนศาสนาและครูสอนสายสามัญที่มีเพศตำแหน่งและวุฒิการศึกษาต่างกันโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสรา กังสังข์ (2561) การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนอำเภอสะเดาะสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอสะบ้าย้อยจังหวัดสงขลาจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานเมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผลประมวผลผลแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการพัฒนาให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ผู้บริหารควรมีการให้คำปรึกษาแบบกัลยาณมิตร ประชุม ชี้แนะ ส่งเสริมและสนับสนุนช่วยเหลือครูทุกๆ ด้าน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู ทุกคนได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่และอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนครูทุกคนให้ความร่วมมือในการทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการประชุม PLC โรงเรียนควรมีการนิเทศภายในที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารนิเทศครูโดยตรง การนิเทศโดยครูนิเทศเพื่อนครู การนิเทศแบบ PLC การนิเทศแบบกลุ่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การนิเทศแบบลูกเห็บ ผู้บริหารควรจัดอบรมและเชิญวิทยากรจัดอบรม ฝึกทักษะแนวทางการทำเอกสารที่ครูต้องใช้ในการนิเทศ สนับสนุนให้ถ่ายโยงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งในด้านประสบการณ์ระหว่างเพื่อนและด้านวิชาการ สอดคล้องกับ วิชิตา เขียวขุ่ม (2561) ได้กล่าวไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการดำเนินการ PLC หรือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมมือ ร่วมใจกันของครูและผู้บริหารในระดับสายชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ระหว่างหลักสูตร ระหว่างโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนจึงมีความสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ และสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน วางแผนการสอน การปรับปรุงหลักสูตร การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมรวมถึงการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ บุชิตา จันทร์สิงค์โท (2560) ผู้บริหารต้องจัดดำเนินการนิเทศภายในเพื่อช่วยเหลือครูให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขวัญและกำลังใจดีพร้อมที่จะร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรมีความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศภายในเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ สุภาพร แซ่ลี (2563) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอนที่ตรงกับความต้องการของครู เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ ให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้บริหารควรสนับสนุนการทำงานกลุ่มของครู โดยการประชุมในรูปแบบ PLC มีการส่งเสริมครูทุกคนให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ สนับสนุนให้ครูได้

ถ่ายทอดความรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสะท้อนความคิดเห็นในที่ประชุมอย่างเต็มที่ และยึดความเห็นส่วนรวม ผู้บริหารควรจัดให้ครูได้มีการอบรมภายในเครือข่ายมากขึ้น สนับสนุนให้มีเครือข่ายองค์กรต่างๆ และโรงเรียนควรจัดให้มีโครงสร้างการทำงานแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ถ่ายโยงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครู และถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้เพื่อน และสนับสนุนให้ผู้นำกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจบทบาทของตนเอง สอดคล้องกับ วิชุดา เขียวช่อม (2561) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดระบบโครงสร้าง วางแผน และดำเนินงานตามแผน เน้นการทำงานเป็นทีมประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย พร้อมทั้งกำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ ช่อลัดดา สิมมา (2562) แนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา คือ สร้างความเข้าใจจัดความขัดแย้งภายในกลุ่มเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คัดเลือกบุคลากรให้ตรงกับความรู้และความสามารถสนับสนุนการพัฒนาของครู ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาตนเอง สร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา

ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ผู้บริหารควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเชิญวิทยากรให้ความรู้กับครูที่โรงเรียน ผู้บริหารควรสนับสนุนครูให้มีการอบรมโดยครูกันเอง โดยให้แต่ละฝ่ายมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้บริหารสนับสนุนความก้าวหน้าของครู โดยการส่งเสริมให้ครูที่ยังไม่ได้มีวุฒิการศึกษาตรงกับวิชาที่สอน ได้รับการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้ได้รับวุฒิการศึกษาตรงตามเอกวิชาที่สอน และส่งเสริมให้ครูมีการทำงานร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ให้ครูได้ลงพื้นที่ เช่นการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อหาข้อมูลนักเรียนในการช่วยเหลือ หรือพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมตามที่ต้นสังกัดได้จัดขึ้นหรือบุคคลภายนอกจัดอบรมทุกครั้ง ผู้บริหารควรสร้างขวัญกำลังใจ ด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน และการให้รางวัลครูต่างๆ ได้แก่ การจัดโครงการทัศนศึกษา การมอบโล่ครูดีเด่น ฯลฯ สอดคล้องกับดารุณี บุตรพรหม (2559) ผู้บริหารควรทำความรู้จักกับครูให้มากขึ้น จะรู้ได้ว่าครูมีความรู้ความสามารถทางด้านใดเพื่อมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของครู ซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับ สุภาพร แซ่ลี (2563) ผู้บริหารควรวางแผนการปฏิบัติงานที่มีระบบและจะต้องมีการสำรวจความต้องการของครูก่อนจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อให้ตรงตามความต้องการและครูสามารถนำไปพัฒนาตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับเมธินี สระไร (2560) ผู้บริหารควรมีความเข้าใจในหลักการ เทคนิคการสอนและความรู้ในวิชาที่สอนและมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายในไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรปรับปรุงหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับเนื้อหาสาระปัจจุบัน เพิ่มวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนของโรงเรียน ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมทุกฝ่าย ได้แก่ คณะกรรมการ ครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาจัดการเรียนการสอน และประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารมีการประชุมและให้ครูทุกคนได้ทำการวิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารมองเห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดให้มีตำแหน่งศึกษานิเทศก์ในสังกัด เพื่อมาให้ความรู้ ชี้แนะ ช่วยเหลือ การพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดปัตตานีให้มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับเมธินี สระไร (2560) ผู้บริหารควรมีการมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมการวิจัยใช้ในการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนดีขึ้น สนับสนุนให้มีทีมงานโดยหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นที่ปรึกษา สนับสนุนให้ครูทำวิจัยในโรงเรียน คนละ 1 เล่มต่อปี ผู้บริหารควรส่งเสริมครูทุกคนทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหา หรือ แนวทางต่างๆ ของการเรียนการสอนของครู โรงเรียนมีความต้องการศึกษานิเทศก์ มาชี้แนะ แนะนำเพื่อการวิจัย ที่ดีขึ้นมีคุณภาพ มีการพัฒนาการวิจัย รวมทั้งคิดค้นนวัตกรรมในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น และให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน สอดคล้องกับ สุภาพร แซ่ลี่ (2563) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างครูทั้งในและนอกโรงเรียน ส่งเสริมการนำวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอนจริง ให้ความรู้และ คำแนะนำในการทำวิจัยที่ถูกต้องแก่ครู เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับเมธินี สะไร (2560) ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนงบประมาณ สำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน และการมีส่วนร่วมในการสรุปผลและการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ขาดศึกษานิเทศก์ มาชี้แนะ แนะนำเพื่อการดำเนินงานที่ดีขึ้นมีคุณภาพ เพราะบางโรงเรียนมีความล่าช้า จึง จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีศึกษานิเทศก์ เป็นแรงกระตุ้นของโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น ซึ่งแตกต่างจากสังกัด โรงเรียนรัฐบาล มีศึกษานิเทศก์เป็นตำแหน่งเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาของสังกัดโรงเรียนรัฐบาล ทำหน้าที่แนะนำ ชี้แนะแนวทางให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความตระหนักรู้ มีทักษะในการบริหารจัดการและการจัดการ เรียนการสอนอย่างเป็นระบบรวมทั้งสามารถเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการสำหรับนักบริหารระดับสูงในองค์กรที่ สังกัด เช่นศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มงาน ผู้อำนวยการกลุ่ม งานต่างๆ
2. ต้นสังกัดควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ และครูเกี่ยวกับกระบวนการ นิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. ด้านการพัฒนาให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ผู้บริหารควรให้คำปรึกษา ช่วยเหลือสนับสนุนและให้ กำลังใจครูในด้านการจัดการเรียนการสอนและอื่นๆ ช่วยเหลือด้านสวัสดิการให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบท ผู้บริหารควรให้ครูได้รับความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศมากขึ้น และผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ ครูแสดงผลงานต่างๆ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูผู้สอนเพราะขวัญกำลังใจของครูเป็นสิ่งสำคัญ
2. ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้บริหารควรสนับสนุนครูให้ทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือซึ่งกันและ กันให้มีการอบรมภายในเครือข่ายให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ครูได้ทำงานเป็นกลุ่มสร้างองค์ความรู้มากขึ้น ในการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มคุณภาพนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
3. ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาด้านทักษะวิชาชีพ อยู่เสมอ ควรให้ครูได้รับความรู้ ประสบการณ์วิชาชีพ ผู้บริหารควรให้โรงเรียนส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาความรู้ของครู เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหาร ควรเน้นการสอนที่ใช้วิธีการลงมือปฏิบัติให้มากกว่าทฤษฎี
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรพัฒนาหลักสูตรร่วมกันทุกฝ่าย ระหว่างผู้บริหาร ครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน พร้อมอบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจอย่าง

แท้จริงเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาแก่ครูเพื่อนำไปใช้สู่การจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามเป้าหมาย และอย่างเหมาะสม ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละระดับชั้น ผู้บริหารควรเพิ่มหลักสูตรท้องถิ่นที่ใช้ได้จริงในชุมชนแก้ปัญหาชุมชนในพื้นที่บริการแบ่งสัดส่วนของหลักสูตรให้เท่ากันสำหรับหลักสูตรส่วนกลางส่วนท้องถิ่น

5. ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อเพิ่มทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู งานวิจัยจะได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรสนับสนุนงบประมาณงานวิจัยในชั้นเรียน และควรนำวิจัยไปใช้จริงๆ ผู้บริหารควรมีการให้รางวัลเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูที่ทำวิจัยเพื่อให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดใกล้เคียง
2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดใกล้เคียง
3. ควรศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

เอกสารอ้างอิง

- กรรองทอง จิระเดชากุล.(2550).คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน.กรุงเทพฯ:ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ดารุณี บุตรพรหม.(2559).ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผลของการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อำเภอธัญบุรี.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา คุรุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นิเลาะ แวอุเซ็ง.(2559). การนิเทศการศึกษาตามมโนทัศน์อิสลาม. สืบค้น 18 สิงหาคม 2564, จาก https://islameduzone.com/?page_id=497.
- ปนัดดา ศิริพัฒน์กมลนิตย์.(2558). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จังหวัดบุรีรัมย์.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มาหะมะสุดีง มามะ. (2556). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยอิสลามศึกษา.
- มุฮัมมัด หะยีแหวามะ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา ในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี.วารสารราชนครินทร์,(กรกฎาคม-ธันวาคม 2562).
- ยุทธนา เกื้อกุล.(2560).สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, ปีที่ 12 ฉบับที่ 23 (ฉ.ที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2560).

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ.(2557).การบริหารการศึกษา.(พิมพ์ครั้งที่ 5) สงขลา:นำศิลป์โฆษณา.
- วิชชุดา เทียวชะอู่ม.(2561).การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยษาเขตทัพหลวงแจงงาม.
การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิราวรรณ รัตนภักดี.(2561). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2,วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (1-10).
- สายวินิตย์ ดวงกมล.(2561).การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อาทิตย์ญา โพธิ์สวย.(2559). การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเสริมพลังครูผู้ชั้นเรียน.วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2559)